

رسالات شبانی: نقد جایگاه آن در میان مسیحیان

مجتبی زروانی*
امین افخم**

چکیده

سه رساله اول و دوم تیموتائوس و تیتوس در عهد جدید، منسوب به پولس، معروف به رسالات شبانی هستند. وثاقت این رسالات تا قرون وسطی مورد پذیرش بود اما با شروع جریان نقد تاریخی کتاب مقدس همچون دیگر نوشته های کتاب مقدس، سندیت و محتوای این رسائل مورد بررسی جدید قرار گرفتند. این مقاله در پی پاسخ به دو سؤال درباره این رسالات است؛ نخست بررسی انتساب این رسالات به پولس و دوم تأثیر آموزه ها و الهیات این رسالات بعد از جریان نقد تاریخی کتاب مقدس. نخستین بار شلایرماخر سندیت این رسالات را مورد تردید قرار داد و دانشمندان بعدی با تأیید نظر او دلایل بیشتری را ارائه دادند. روش بررسی ای مسئله روش تحلیل مفهومی است. به نظر می رسد پولس نویسنده حقیقی رسالات شبانی نیست. علی رغم تمامی نقدها و بررسی ها، امروزه رسالات شبانی منشأ الهام و تأثیر در جامعه مسیحی هستند. تأثیر رسالات شبانی بر ساختار کلیسای مسیحی، الگوی رفتاری مؤمنان و انجمن های خیریه هنوز قابل توجه است.

کلیدواژه ها: نقد کتاب مقدس، رسالات شبانی، پولس، تیموتائوس، تیتوس، مسیحیان

۱. مقدمه

کتاب مقدس اساس دین مسیحیت و منبع ایمان و الگوی رفتاری مسیحیان است. یکی از اتفاقات مهم در حوزه دین و تفکر یهودی-مسیحی نقادی کتاب مقدس است. نقادی

*دانشیار دانشگاه تهران، (نویسنده مسؤل) zurvani@ut.ac.ir

**دانشجوی دکتری ادیان و عرفان دانشگاه تهران amin.afkham@ut.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۱۲/۵، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۲/۱۰

کتاب مقدس عبارت است از مطالعه و تحقیق درباره نوشته‌های کتاب مقدس، مطالعاتی که در پی داوری‌های ظریف و دقیق درباره این نوشته‌ها است. تاریخ نقادی کتاب مقدس به صورت یک جریان گسترده و یکرشته علمی به قرن هجدهم و عصر روشنگری برمی‌گردد. قبل از این دوره تنها آثاری پراکنده و فعالیت‌هایی فردی در این باره وجود داشته است. علاوه بر این، گستردگی، عمق و تأثیر این کوشش‌ها با آنچه در قرن هجدهم و تحت تأثیر نهضت روشنگری رخ داد، قابل مقایسه نیست. قبل از پیدایش جریان وسیع نقادی کتاب مقدس، کسانی مانند اراسموس (Erasmus) در قرن شانزدهم میلادی، توماس هابز (Thomas Hobbes) و ریچارد سایمون (Richard Simon) در قرن هفدهم میلادی به گونه‌ای به بحث نقادی کتاب مقدس پرداخته‌اند؛ اما آنچه در عصر روشنگری رخ داد با این فعالیت‌های پراکنده، از لحاظ گستردگی و شیوه کار و نیز نتایج و پیامدها، بسیار متفاوت بود. جریان نقادی کتاب مقدس در بستر نهضت روشنگری به وجود آمد؛ بنابراین، هم از نظر روش بحث و هم اصول حاکم بر تحقیق، تابع نهضت روشنگری بوده است. در این نهضت و عصر طرز تفکر علمی-انتقادی که بر شناخت علمی متکی است، حاکم شد. این فرآیند شامل مطالعه کتاب مقدس نیز شد.

رسالات پولس بخش قابل توجهی از عهد جدید را تشکیل می‌دهند که در جریان نقد تاریخی، انتساب برخی از آن‌ها به پولس مورد تردید قرار گرفت. رسالات اول و دوم تیموتائوس (Timothy) و تیتوس (Titus)، سه رساله از مجموع چهارده رساله منسوب به پولس در عهد جدید، مشهور به رسالات شبانی (Pastoral Epistles) است. رسالات شبانی به توصیف مسیحی واقعی، برخورد با بدعت‌ها و بیان قوانین و ساختار درونی کلیسا پرداخته است. از این رو بررسی محتوا، نقد تاریخی و نقش آن‌ها در کلیسا و جامعه معاصر مسیحی حائز اهمیت است. این مقاله پس از بررسی محتوا و ویژگی رسالات شبانی و شخصیت تیموتائوس و تیتوس (مخاطبان اصلی این رسالات)، به مسئله نقد کتاب مقدس و به طور تفصیلی به نقد رسالات شبانی و ارائه نظام مند دلایل رد انتساب آن‌ها به پولس می‌پردازد. گفتار پایانی، تأثیر آن‌ها بر جامعه مسیحی معاصر را، علی‌رغم نقد تاریخی، مورد بررسی قرار می‌دهد. پرسش‌هایی که این مقاله سعی بر پاسخگویی به آن‌ها را دارد عبارت‌اند از:

۱. دلایل رد انتساب رسالات شبانی به پولس چیست؟

۲. برخورد جامعه مسیحی با رسالات شبانی در مواجهه با نقد آن‌ها چگونه است؟

نخستین کسی که سندیت رسالات شبانی را مورد تردید قرار داد فردریش شلایرماخر (Friedrich Schleiermacher) بود که تنها علیه انتساب رساله اول تیموتائوس به پولس بحث کرده است. پس از او جی.جی. ایکهورن (J.G.Eichhorn) در سال ۱۸۱۲ م. بیان کرد که دلایل عدم انتساب رساله اول تیموتائوس به پولس، در مورد دو رساله دیگر نیز صادق است. اف.سی.باور (F.C.Baur) در سال ۱۸۳۵ م. اشاره کرد که آن‌ها باید در عصر پس از رسولان به منظور رد و ابطال بدعت‌های گنوسی نوشته شده باشند. بااین وجود، برخی دانشمندان پروتستانی محافظه‌کار و دانشمندان کاتولیک رومی همچنان طرفدار دیدگاه سنتی نویسندگی پولس هستند و قطعیت استدلال‌های نقادانه بر ضد آن‌ها را رد می‌کنند.

۲. رسالات پولس

در مجموع ۲۷ کتاب عهد جدید چهارده رساله منسوب به پولس است که زمان نگارش آن‌ها از همه کتاب‌های عهد جدید جلوتر است (میشل، ۱۳۷۷: ۵۴)، این چهارده رساله را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد:

۱. از نوشته‌های منسوب به پولس، در مورد هفت رساله تردید بسیار کمی وجود دارد و علاوه بر اینکه کلیسا آن‌ها را به پولس نسبت می‌دهد، دانشمندان کتاب مقدس در انتساب آن‌ها تردید نکرده‌اند. این هفت رساله عبارت‌اند از: رومیان (Romans)، دو رساله به قرنتیان (Corinthians)، غلاطیان (Galatians)، فیلیپیان (Philippians)، اول تسالونیکیان (Thessalonians)، فلیمون (Philemon).

۲. شش رساله منسوب به پولس مورد تأیید کلیسا هستند، اما دانشمندان کتاب مقدس آن را تأیید نمی‌کنند. این شش رساله عبارت‌اند از: افسسیان (Ephesians)، کولسیان (Colossians)، دوم تسالونیکیان، دو رساله به تیموتائوس، تیتوس.

۳. در عهد جدید یک رساله وجود دارد که در انتساب آن به پولس در خود کلیسا اختلاف است؛ و آن رساله به عبرانیان (Hebrews) است. محتوای این رساله شباهت‌هایی با رسالات پولس دارد و پیش‌ازاین بسیاری از دانشمندان مسیحی آن را به پولس نسبت می‌داده‌اند، اما امروزه کمتر آن را به پولس نسبت می‌دهند و یا انتساب آن را رد می‌کنند (مریل، ۱۳۶۲: ۹۷/۲).

ترتیب زمانی نگارش رسالات پولس در عهد جدید رعایت نشده است. همچنین از آنجاکه پولس بیشتر در حال مسافرت بوده، این رساله‌ها را از شهرهای مختلف

فرستاده است. زمان و مکان احتمالی نگارش این رساله‌ها در میان محققان متفاوت است و اجماع کلی برای همه آنها وجود ندارد. به باور برخی از کاتولیک‌ها و پروتستان‌های محافظه‌کار بیشتر رسالات پولس در بین سال‌های ۶۷-۵۱ میلادی نوشته شده‌اند (نک: هاکس، ۱۳۷۷: ۲۳۱-۲۳۲؛ Zehr, 2009: 22-23)؛ اما محققان بسیاری زمان نگارش آنها را از سال ۵۱ میلادی تا ۱۰۰ میلادی برشمردند (Perkins, 2012: c: 2-10).

۳. رسالات شبانی

رساله اول و دوم به تیموتائوس و رساله به تیتوس از قرن ۱۸ م. به بعد به رسالات شبانی مشهور شدند، زیرا به مدیریت امور کلیسا و مسائل درون آن می‌پردازند. رسالات شبانی خطاب به دو رهبری است که پولس آنها را برای مسئولیت کلیساها گماشت (Knight, 2008: 192). برخلاف بقیه رسالات پولس، این سه رساله خطاب به افراد است و نه به کلیساهای خاص و از میان دیگر رساله‌ها تنها رساله به فلیمون است که مخاطبش فرد خاصی است و محتوای آن نیز بیشتر مسائل شخصی است تا موارد مربوط به کلیسا و مسیحیان.

۳-۱. معرفی تیموتائوس و تیتوس

تیموتائوس متولد لیسترا (Lystra) و متوفای ۹۷ میلادی در افسس (ترکیه کنونی) است. او نخستین اسقف کلیسای افسس، شاگرد و همراه پولس رسول در سفرهای تبلیغی بود. پولس در دومین سفرش به لیسترا در سال ۵۰ میلادی تیموتائوس را ملاقات و او را همکار خود کرد (نک: اعمال رسولان ۱۶: ۳-۱). پدر تیموتائوس کافر بود، اما پولس به احترام مادر یهودی وی و رسم جامعه یهودیانی که قرار بود در آنجا تبلیغ کنند او را ختنه کرد (همان‌جا). تیموتائوس به همراه پولس و سیلاس به تبلیغ پرداخت و آنها را در تأسیس کلیساهایی به خصوص در قرنت و تسالونیکا و فیلیپی یاری کرد. به نظر می‌رسد او پولس را در سفر به افسس و آسیای صغیر همراهی کرده است (همان ۱۹: ۲۲؛ رساله اول به قرنتیان ۱۶: ۱۰ و ۱۱). تیموتائوس با پولس در زندان افسس همراه بود و وی را در نوشتن رسالاتی به تسالونیکیان، دوم قرنتیان، فیلیپیان، کولسیان و فلیمون یاری کرد. پولس در شش رساله خود^۱ از تیموتائوس یاد کرده است. در رسالات شبانی او به تنهایی مسئول مسیحیان افسس بود (رساله به عبرانیان ۱۳: ۲۳).

تیموتائوس تا فردی محبوب (اول قرن‌تیا ۱۶: ۱۱؛ دوم تیموتائوس ۱: ۷ و ۸)، خونگرم (دوم تیموتائوس ۱: ۴)، نحیف و اغلب بیمار بود (اول تیموتائوس ۵: ۲۳). وی در اسارت پایانی پولس در حدود ۶۳ میلادی تقریباً جوان بود که پولس او را به‌عنوان پسر محبوبش (اول قرن‌تیا ۴: ۱۷)، دوست باوفا (فیلیپان ۲: ۲۰-۱۵) و همکاری بسیار صمیمی (دوم تیموتائوس ۱: ۴) خوانده است. بنا به گفته برخی به دست نروا امپراتور رومی شهید شد. در ۳۵۶ م. کنستانتین جسد او را به قسطنطنیه منتقل کرد. یوحنا دمشقی ادعا کرده که تیموتائوس شاهد مرگ مریم مقدس بوده است (Koester, 2007: 11/783; Collins, 2002: 14/86).

تیتوس مخاطب یکی از رسالات پولس، فردی غیر یهودی بود که به مسیحیت گروید. هرچند در اعمال رسولان نام او ذکر نمی‌شود اما رسالات پولس اطلاعات بیشتری در مورد او به دست می‌دهد. وقتی او در حدود سال ۵۰ م. همراه با پولس به اورشلیم رفت، پولس اجباری در ختنه کردن او ندید (غلاطیان ۲: ۱۰ و ۳) زیرا تیتوس از پدر و مادر غیر یهودی متولد شده بود. وی مسئول جمع‌آوری صدقات برای مسیحیان فقیر یهودیه و ظاهراً مبلغ پولس در قرنت، جایگزین تیموتائوس بوده است. سفر تبلیغی بعدی او به دالماتیا (Dalmatia) بوده است (دوم تیموتائوس ۴: ۱۰)، اما از رساله پولس به تیتوس که حاوی قوانین زندگی اسقفی است، برمی‌آید که او به‌عنوان نماینده پولس اسقف و رهبر کلیسای کرت بوده است. تیتوس در سفر به اورشلیم، به‌عنوان یک نمونه زنده از این حقیقت که غیریهودیان برای نجات نیاز به ختنه شدن ندارند، پولس و بارنابا را همراهی کرد (Hayes, 1999: 399).

۲-۳. محتوای رسالات

اول تیموتائوس: با شش باب طولانی‌ترین رساله شبانی است. این رساله یک راهنمای کلیسایی است. بخش‌هایی از آن به سرپرستان (اول تیموتائوس ۳: ۷-۱)، خادمان (همان ۳: ۱۳-۸)، خادمان زن (همان ۳: ۱۱)، بیوه‌زنان (همان ۵: ۱۶-۳) و منشور حقوق بزرگان (همان ۵: ۱۹-۱۷) اختصاص دارد. امروزه به‌جای واژه‌های بالا به ترتیب اصطلاحات «اسقف‌ها»، «شماس‌ها»، «شماس‌های زن»، «حکم بیوه‌زنان» و حقوق «کشیشان» استفاده می‌شود. اول تیموتائوس نخستین اقدام برای تنظیم ساختار و قوانین کلیسا است (همان ۳: ۱۵). علاوه بر سازمان‌دهی کلیسا، این رساله به چگونگی رفتار مؤمنان در خانه خدا نیز پرداخته است، مانند رفتاری همراه با «شرم و حیا» از سوی

زنان (همان ۲: ۱۵). در این رساله ثروت اندوزی به عنوان ضعف دین داری و ریشه همه بدی‌ها معرفی شده است (همان ۶: ۱۰-۵ و ۱۹-۱۷).

دوم تیموتائوس: این رساله شامل چهار باب است. ساختار نگارشی دوم تیموتائوس تلویحاً این واقعیت را می‌رساند که یک رساله وداع است و اشاره به پولس در زندان که در شرف مرگ است دارد (دوم تیموتائوس ۴: ۸-۶). این رساله از زندگی پولس و گذشته او به خوبی یاد کرده و همه گروه‌هایی که پولس با آنها، به‌طور یکسان یا متفاوت، رابطه داشته را ذکر کرده است. تیموتائوس همواره به آموزش دیدن از پولس و ادامه مسیر پولس تشویق شده است (همان ۲: ۱۴-۸ و ۴: ۲-۱). در بخشی از رساله به نظر می‌رسد که تیموتائوس به گونه‌ای آیینی به مقام کشیشی منصوب شده است (همان ۱: ۶-۷).

تیتوس: رساله به تیتوس کوتاه‌ترین رساله شبانی و شامل سه باب است. ادبیات آن مشابه اول تیموتائوس است. این رساله در درجه نخست به تعالیمی درباره منصوب شدن رهبران و نصیحت‌هایی برای دفاع از آموزه‌های راستین پرداخته است. در فصل نخست از توجه به کهن سالان و اسقف‌ها به‌خصوص مسیحیان یهودی که در میان مردم یاغی، یاوه‌گویان و گمراه‌کنندگان هستند تأکید کرده است (تیتوس ۱: ۱۰). بخش دوم توصیه‌هایی برای مردان و زنان پیر، مردان جوان و غلامان (همان ۲: ۱۰-۱) ارائه کرده است و با خلاصه‌ای کلی از الگوی رفتار یک مسیحی به پایان می‌رسد. بخش سوم با طرح‌ریزی پاسخ مسیحیان به اعمال خداوند در عیسی ادامه پیدا کرده و سپس با اضافه کردن جزئیات شخصی به پایان رسیده است.

۴. نقد کتاب مقدس

نقادی کتاب مقدس عبارت است از مطالعه و تحقیق درباره نوشته های کتاب مقدس، مطالعاتی که در پی داوری‌های ظریف و دقیق درباره این نوشته‌ها است. واژه Criticism (نقادی) از واژه یونانی *Kritikos*، به معنای «داوری کردن»، «تمیز دادن»، یا دقت در ارزیابی یا داوری، گرفته شده است (Allen, 2000: 329). تاریخ نقادی کتاب مقدس به صورت یک جریان گسترده و یک‌رشته علمی به قرن هجدهم میلادی و عصر روشنگری برمی‌گردد. قبل از این دوره تنها آثاری پراکنده و تحقیقاتی فردی در این باره وجود داشته است، به عنوان مثال دیونسیوس (*Dionysius*)، اهل اسکندریه که در دوره آبای کلیسا می‌زیست، هویت نویسنده مکاشفه یوحنا را مورد بررسی قرار داده است

(کیویت، ۱۳۷۶: ۱۹-۱۷). لازم به ذکر است که گستردگی و تأثیر این کوشش‌ها با آنچه در قرن هجدهم و تحت تأثیر نهضت روشنگری رخ داد، هرگز قابل مقایسه نیست. نقد تاریخی متوجه اناجیل غیرقانونی، حتی آن‌هایی که آباء کلیسا از آن‌ها نقل قول کرده‌اند، نمی‌شود چون آن‌ها جزء مجموعه قانونی نبودند و شواهد و متون برخی از آن‌ها به‌تازگی کشف شده است (Evans, 2008: 280).

عهد جدید در طی یک قرن و به دست نویسندگان مختلف نوشته شده است، تعیین تاریخ نگارش هر قسمت و نویسندگان آن‌ها بسیار مهم است. قطعاً با توجه به نزدیکی زمان نگارش به ابتدای ظهور دین، وثاقت متن قوت می‌گیرد؛ و از سوی دیگر، احتمال تأثیر نوشته مقدم بر متأخر وجود دارد. همچنین نویسنده کتاب می‌تواند حجیت و اعتبار آن را بیفزاید؛ مثلاً اگر متنی با دلیل موثقی به حواریون حضرت عیسی نسبت داده شود، اعتبار آن افزایش می‌یابد.

به‌طور کلی، محورهایی را که در جریان نقد کتاب مقدس به آن‌ها پرداخته‌اند، می‌توان به دو بخش تقسیم کرد: برخی درباره تاریخ کتاب مقدس است (نقد ظاهری) و برخی دیگر متن و محتوای کتاب مقدس را بررسی، تحلیل و نقد می‌کنند (نقد محتوایی).

۴-۱. نقد ظاهری کتاب مقدس

نقد ظاهری بخشی از نقد تاریخی کتاب مقدس است که جدای از بحث محتوایی و صحت و سقم مطالب است، در واقع مقدم بر آن است و به امور شکلی می‌پردازد. این نقد چند صورت دارد:

الف) نقد نسخه‌شناختی (Textual Criticism):

از هر کتاب نسخه‌ها و ترجمه‌های متعددی موجود است. این نسخه‌ها تفاوت‌های زیادی باهم دارند. نقد نسخه‌شناختی وظیفه دارد که نسخه‌های موجود یک متن را شناسایی و با کاربرد شیوه‌های جدید آن‌ها را بررسی و مقایسه کند تا حتی‌الامکان متن اصلی یا معتبرتر را بشناسد (Dobschutz, 1979: 2/ 593).

ب) نقد تاریخی (Historical Criticism):

هریک از متون کتاب مقدس، تاریخی خاص خود دارند. نقد تاریخی می‌کوشد تا هر متن را در صحنه تاریخی و جغرافیایی‌ای که در آن پدید آمده است با توجه به مخاطبان آن متن، نقد و تفسیر کند (Achtemeir, 1985: 130).

ج) نقد زبان‌شناختی (Philological Criticism):

به مطالعه زبان‌های کتاب مقدس می‌پردازد تا دانشی دقیق از واژگان، دستور زبان، سبک متن و دوره نگارش آن به دست آورد (Koester, 2007: 14/ 997).

د) نقد سبک‌شناختی (Literary Criticism):

انواع سبک‌های ادبی را در یک متن جست‌وجو می‌کند تا شواهدی را درباره تاریخ جمع‌آوری، نویسنده و کاربرد گونه‌های مختلف نوشته‌های کتاب مقدس به دست آورد (ibid: 132).

ه) نقد شکلی (Form Criticism):

ترکیبی از نقد تاریخی و نقد ادبی است که در تحلیل ادبی، بخش‌های یک متن معین می‌شوند؛ سپس در تحلیل تاریخی، بستری که یک بخش، مثلاً یک داستان، در آن به وجود آمده و سیری را که طی کرده تا به شکل نهایی خود برسد بررسی می‌شود (ibid).

و) نقد ویرایشی (Redaction Criticism):

نقد ویرایشی به مطالعه شیوه‌ای که مؤلف یا ویراستار نهایی برای استفاده از مواد سنتی به‌کاربرده و هدفی که گردآورنده از گنجاندن هر یک از این مواد در این متن داشته است، می‌پردازد (Achtmeir, 1985: 130).

ز) نقد قانونی (Canonical Criticism)

نقد قانونی به بررسی فرآیند قانونی شدن یک متن و چگونگی آن می‌پردازد (ibid, 133).

مواردی که ذکر شد، انواع معروف نقد کتاب مقدس است که گاهی موارد دیگری را نیز به آن‌ها می‌افزایند.

۴-۲. نقد محتوایی کتاب مقدس

نقد تاریخی کتاب مقدس در بستری پدیدار شد که شناخت و طرز تفکر علمی و انتقادی سلطه داشت. کتاب مقدس نیز با همین شیوه و ابزار مورد کنکاش قرار گرفت. ابعاد مختلفی که تاکنون از این نقادی بیان شد، درباره صورت کتاب مقدس بود، نه محتوای آن؛ اما محتوا و مضمون کتاب مقدس نیز مورد تحلیل و نقد قرار گرفت.

۵. نقد رسالات شبانی

نخستین دانشمندی که سندیت رسالات شبانی را زیر سؤال برد فریدریش شلایرماخر (۱۸۰۷ م.)، متأله و فیلسوف آلمانی، بود که فقط بر ضد نوشته شدن رساله اول تیموتائوس توسط پولس بحث کرده است. از جمله دلایلی که وی بیان کرده است:

وجود اصطلاحات غیر پولسی، فقدان بحثی منسجم و عدم تطبیق این رساله با زندگی پولس. به نظر شلایرماخر مطالب این رساله از رساله دوم تیموتائوس و رساله تیتوس برگرفته شده است. وی دیدگاه خود درباره این موضوع را در یکی از رسالاتش به جی.سی. گاس (J.C.Gas) مطرح می‌کند^۱ (Schleiermacher, 1835: 1, 221-230). به دنبال این نظریات جی.سی. ایکهورن در کتاب «مقدمه‌ای بر عهد جدید» که در ۱۸۱۲ م. به چاپ رسید بیان کرد که رساله اول تیموتائوس نمی‌تواند از رساله دوم تیموتائوس و رساله تیتوس جدا شود، در نتیجه، دلایل ضد نویسندگی پولس در مورد رساله اول تیموتائوس، در مورد دو رساله دیگر نیز صادق است (Mounce, 2000: 84).

مهم‌ترین گام در تاریخ مسئله سندیت، توسط اف.سی. باور برداشته شد. وی در کتاب سال ۱۸۳۵ م. خود درباره رسالات شبانی اشاره کرده است که آن‌ها باید در عصر پس از رسولان به منظور رد و ابطال بدعت‌های گنوسی نوشته شده باشند (Plummer, 1894: 12)؛ بنابراین برای اولین بار اقدامی متقاعدکننده برای یافتن موقعیت تاریخی حقیقی این رسالات انجام شد. از آن زمان تاکنون دانش نقادی در اصل استدلال‌های جدیدی بر ضد این رسالات ارائه نداده است، اما با تنقیح استدلال‌های سنتی، نوشته نشدن آن‌ها توسط پولس را بدون شک و تردید ثابت کرده‌اند. با این وجود، تعداد بسیار کمی از دانشمندان پروتستانی محافظه‌کار همچنان طرفدار دیدگاه سنتی نویسندگی پولس هستند و قطعیت استدلال‌های نقادانه بر ضد آن‌ها را رد می‌کنند؛ اما حتی برخی از برجسته‌ترین محققان کاتولیک رومی مانند ریموند. ای. براون (Raymond E. Brown) نیز پذیرفته‌اند که این رسالات به دست خود پولس نوشته نشده است و نتایج تحقیقات نقد تاریخی این رسالات را باید پذیرفت (Brown, 1984: 31). محقق عهد جدید یوجین. ام. بورینگ (Eugene M. Boring) نیز مانند براون معتقد است که رسالات شبانی توسط یکی از شاگردان مکتب پولسی برای مواجهه با مسائل زمانه خود نوشته شده است. بورینگ در کتاب خود نزدیک به ۱۶ دلیل برای رد انتساب رسالات شبانی به پولس را آورده است (نک: Boring, 2012: ۳۷۲-۳۸۴). در نتیجه این‌گونه به نظر می‌رسد کسی که به قطعاتی از نوشته‌های پولس دسترسی داشته و پولس را به خوبی می‌شناخته آن‌ها را بازنویسی کرده است یا به قول براون «در پوشش پولس» این رسالات را برای حل مسائل مسیحیان و کلیسای آن زمان نگاشته است (Brown, 1984: 31).

اکنون با توصیف ویژگی‌های خاص این رسالات در مقایسه با نوشته‌های قطعی پولس، مهم‌ترین استدلال‌ها علیه انتساب رسالات شبانی به پولس را بیان می‌کنیم:

۵-۱. اصطلاحات و واژگان

اصطلاحات و واژگان این رسالات به‌صراحت با نوشته‌های موثق پولس متفاوت است. تعداد واژگانی که در هیچ جای دیگر عهد جدید یافت نمی‌شوند به نسبت زیاد است؛ هرچند برخی از محققان در معتبر بودن این دلیل بر ضد نویسنده‌گی پولس شک دارند ولی اعداد و ارقام قابل توجه‌اند. بسیاری از این واژگان جدید، تنها در ادبیات مسیحی قرن دوم میلادی یافت می‌شوند. آن‌ها اغلب، واژگان مورد استفاده گفتگوهای یونانی مآبانه هستند و در این رسالات به‌جای واژگان اصلی پولس به کار می‌روند. یکی از عوامل عمده که منجر به این اجماع جهانی شد بررسی جزئی واژگان و سبک نگارش رساله‌ها بوده است. از هر پنج واژه این رساله‌ها یک واژه در هیچ جای دیگر عهد جدید پیدا نمی‌شود. یکی دیگر از هر پنج واژه در هیچ‌یک از رساله‌های پولس یافت نمی‌شود (Collins, 2002: 10/938). از میان ۸۴۸ واژه (به‌جز اسامی خاص) این رسالات، ۳۰۶ واژه تازه هستند که در رسالات دیگر پولس مانند دوم تسالونیکیان، افسسیان و کولسیان مشاهده نمی‌شوند. از این ۳۰۶ واژه، ۱۷۵ واژه در هیچ جای عهد جدید یافت نمی‌شود؛ اما ۲۱۰ واژه از این ۳۰۶ واژه در مجموعه لغات عمومی نویسنده‌گان مسیحی قرن دوم دیده می‌شود (Voorst, 2005: 441). برخی کلمات و عبارات خاص پولس مثل «جسم» (Body) در این رساله‌ها دیده نمی‌شوند. مطلب مهم‌تر آن است که رسالات واژگان کلیدی پولس را در معنایی غیر از معنایی که پولس مدنظر داشته استفاده می‌کنند. برای مثال «ایمان» (Faith) در اول تیموتائوس ۱: ۵ و «فرمانروایان» (Rulers) در تیتوس ۳: ۱، در این رساله‌ها بامعنایی متفاوت از معنایشان در نوشته‌های خود پولس استفاده می‌شوند. واژه «شبان» (Episkopos) فقط در رسالات شبانی به‌کاررفته است که منظور، همراه اسقف است نه جانشین او (Mark, 2000: 317). مورد دیگر واژه «فرد صالح» (Righteous) در نظر پولس در واقع به‌واسطه موهبت الهی عادل شمرده شده (Justified) است، اما در رسالات شبانی بر این تأکید دارد که فرد صالح به این معناست که او از لحاظ اخلاقی «درستکار» (Upright) است (نک: اول تیموتائوس ۶: ۱۱؛ دوم تیموتائوس ۲: ۲۲). ایمان در نظر پولس عنوانی برای عمل «اعتماد فعال» (Active trust) است، اما در رسالات شبانی «ایمان مسیحی» (Christian faith) می‌شود. آنچه پولس

درباره ایمان و عمل گفته معمولاً به همراه یکدیگر می‌آیند، اما در رسالات شبانی همواره اعمال نیکو بدون هیچ اشاره دیگری به ایمان تحسین می‌شود. در حدود ۱۹ کلمه ربط و قید در رسالات اصیل پولس دیده می‌شود که در این رسالات هرگز مشاهده نمی‌شود (Voorst, 2005: 449). از کلمات مهم دیگری که در زمینه الهیات و مسیح‌شناسی پولس اهمیت دارد، عبارت «پسر» (Son) بیش از هشتاد بار در دیگر رسالات موثق پولس چه در بحث الهیاتی و چه در بحث مسیح‌شناسی به کار رفته است، اما در رسالات شبانی اصلاً به کار برده نشده و به جای آن واژه «فرزند» (Child) استفاده شده است (Boring, 2012: 383).

۵-۲. شکل زبانی

عبارات و صورت‌بندی این رسالات بسیار قابل توجه است که شباهت بسیاری با شیوه نگارش پولس دارند؛ اما اغلب بدون علت و خارج از فضای متن به کار می‌روند که حالتی تصنعی یافته‌اند. به نظر می‌رسد جملات، تقلید آگاهانه‌ای از زبان پولس هستند تا شبیه رسالات اصیل پولس به نظر بیایند (اول تیموتائوس ۱: ۸ را با رومیان ۷: ۱۶ مقایسه کنید). نگارش اصیل پولس محاوره‌ای، یونان مآبانه، به همراه استدلال قوی، تغییر ناگهانی موضوع و احساسات هیجانی است که وقتی رسالات پولس برای مخاطبان قرائت می‌شد آن‌ها احساس می‌کردند خود پولس آنجا حضور دارد. در حالی که رسالات شبانی به سبک رسمی و متفکرانه نوشته شده است و هیچ شباهتی به رسالاتی مانند غلاطیان و قرنتیان ندارد (Collins, 2002: 10/938). مطالعات اواخر قرن بیستم میلادی درباره رساله‌شناسی یونان مآبانه منجر به ارزیابی رسالات شبانی شد، در دنیای یونانی مرسوم بود که شاگردان مقاله‌ای با ادبیات نامه‌وار به نام استادی محترم می‌نوشتند تا یاد و خاطره استادشان را گرامی بدارند و ارتباط تعالیمش را با نسل بعدی نشان دهند. به نظر می‌رسد که رسالات شبانی به این روش پدید آمدند. نویسنده یا نویسندگانی گمنام، به منظور اینکه نشان دهد چگونه میراث پولس باید با اوضاع کلیسای محلی در اواخر قرن نخست میلادی هماهنگ شود، سبک نامه‌نگاری پولس را اقتباس کرده است (Brown, 1984: 31). نکته دیگر اینکه قطعاتی از رسالات شبانی به نظر می‌رسد که موثق و نوشته خود پولس هستند، مثلاً اکثر محققان معتقدند بخش‌های دوم تیموتائوس ۴: ۶-۲۲ متعلق به خود پولس است زیرا مطالب آن با شور

خاص پولس، تغییر ناگهانی موضوعات و با اصطلاحات نگارشی او بیان می‌شوند (Voorst, 2005: 449).

۳-۵. شرایط زندگی پولس

رساله‌های اول تیموتائوس و تیتوس چنین نشان می‌دهند که در جای دیگری در سرزمین مدیترانه‌ای شرقی، در مدتی که پولس به طور موقت در افسس (اول تیموتائوس ۱: ۳) و کرت (تیتوس ۱: ۵ و ۳: ۱۲) نبوده، نوشته شده‌اند. به نظر می‌رسد رساله دوم تیموتائوس در روم، جایی که نویسنده زندانی بوده، نوشته شده است (دوم تیموتائوس ۱: ۱۷)؛ اما جزئیات و شرایط بیان شده در این رسالات با هیچ بخش شناخته شده زندگی پولس سازگاری ندارد و اغلب با اطلاعات قابل اعتمادتری که در دیگر رسالات پولس و کتاب اعمال رسولان یافت می‌شود تناقض دارد (Boring, 2012: 374).

۴-۵. اطلاعات تاریخی و شواهد خارجی

تقریباً همه بررسی‌های رسالات شبانی نشان می‌دهند که اطلاعات تاریخی درباره زندگی و فعالیت مذهبی پولس که از این رسالات جمع آوری شده با اطلاعاتی که می‌توان از رسالات خود پولس و اعمال رسولان جمع آوری کرد، سازگاری ندارد. بسیاری از اشخاص نامبرده در رسالات شبانی، به‌ویژه در دوم تیموتائوس مثل هرموگنس و اینسفورس، در عهد جدید به جز اینجا شناخته شده نیستند، اما در کتاب جعلی «اعمال پولس» متعلق به قرن دوم میلادی دوباره ظاهر می‌شوند (همان: ۳۷۳-۳۷۴). شواهد خارجی رسالات شبانی به اندازه شواهد خارجی دیگر نوشته‌های پولس قابل توجه نیستند. اولین ارجاعات و اشارات غیرقابل تردید، متعلق به اواخر قرن دوم میلادی است از سوی کشیش موراتوری (Muratori) و ایرنیوس (Irenius). متقدم‌ترین شاهدان رسالات پولس، کلمنت رومی (Clement) و ایگناتوس (Ignatius) هستند که هرگز از رسالات شبانی استفاده نکرده‌اند. مارکیون مرتد (حدود ۱۴۰ م.) برای نسخه رسمی عهد جدید خود از همه رسالات پولس به جز رسالات شبانی استفاده کرده است. قدیمی‌ترین نسخه خطی یونانی شناخته شده از رسالات پولس یعنی طومار چستر بییتی (Chester Beaty) در حدود ۲۰۰ میلادی رسالات شبانی را در بر ندارد؛ اما در رسالات شبانی نویسنده به مجموعه مسلم رسالات پولس اشاره می‌کند، درحالی که در زمان خود پولس این رسالات در کنار هم جمع آوری نشده بود (همان: ۳۸۰).

۵-۵. ساختار کلیسا: به نظر می‌رسد کلیسا نسبت به زمان پولس پیشرفته‌تر باشند. در زمان پولس کلیسا در منزل مسیحیان که خانه ساده‌ای بوده تشکیل می‌شده است (Brown, 1984: 34). سازمان‌دهی مقامات رسمی اسقف، کشیش‌ها و مقام شماس‌ها متعلق به حدود سال ۱۰۰ م. است و موارد مشابهی در نوشته‌های آبای رسولان (ایگناتوس انطاکیه‌ای و کلمنت اول) دارد. این رسالات از لحاظ عملی بودن و احساسات اخلاقی، مدرک مهمی از رشد سازمان کلیسایی و کشمکش با بدعت کاران به ما می‌دهد. یکی از دلایلی که محققان برای پیشرفته‌تر بودن ساختار کلیسا در زمان نگارش این رسالات ارائه داده‌اند کاربرد واژه «Church» در رسالات شبانی است. واژه «Church» در ادبیات مسیحیت اولیه به معنای جماعت مؤمنان است، ولی منظور از این کلمه در رسالات شبانی صورت پیشرفته‌تر این جماعت مؤمنان است که مکان مشخص و معینی دارند و اعضای آن بر اساس رتبه خود مسئولیت‌هایی را عهده‌دار هستند (McGrath, 1998: 67). از سوی دیگر مشارکت زنان در نقش‌هایی که رسالات شبانی برای آن‌ها در نظر گرفته نسبت به دیگر رسالات اصیل پولس بسیار متفاوت است (Voorst, 2005: 380). در مجموع به نظر می‌رسد که کلیسا دارد کم‌کم رشد می‌کند و به نهادی (Institution) مستقل و رسمی با ساختاری مشخص که اعضای آن هرکدام مسئولیت‌های معینی دارند تبدیل می‌شود.

۶. کلیسا و جامعه دینی در رسالات شبانی

پولس به‌عنوان مبلغ دائماً به تعداد کسانی که به عیسی مسیح، ایمان می‌آوردند می‌افزود. نوشتن دو رساله به تیموتائوس و یک رساله به تیتوس، نشان می‌دهد که پولس نزدیک به دوران مرگش بوده است (Brown, 1984: 32). مطابق این رساله افکار پولس متوجه مسیحیانی است که دارد آن‌ها را ترک می‌کند. وی دغدغه دارد که چگونه آن‌ها می‌خواهند دوام بیاورند، خصوصاً از زمانی که خطر بزرگ معلمان دروغینی (False teachers) که آن‌ها را گمراه می‌کنند وجود دارد. به‌بیان‌دیگر، علاقه پولس مبلغانه نیست بلکه بیشتر شبانی و مراقبت از پیروان عیسی مسیح است. البته چنین دغدغه‌ای در رسالات دیگر او نیز یافت می‌شود، اما این سه رساله بیشتر از بقیه درباره‌ی چگونه دوام آوردن صحبت می‌کند. از محتوای رسالات برمی‌آید که برخی جوامع مسیحی در این زمینه نقص دارند به‌نحوی که مرجعیت محلی هم ندارند؛ و باید رهبری در هر شهری منصوب شود (تیتوس ۱: ۵ و ۷). راهنمایی‌های محکم و معتبر این کشیشان سرپرست

کلیسا، کلیساهای محلی را در برابر فروپاشی و انحراف حفظ می‌کند (Brown, 1984: 32). در رسالات تأکید شده است شهرهایی بودند که پولس از آن‌ها بازدید کرده اما بدون پیر یا سرپرستی بودند (تیتوس ۱: ۵). در رسالات شبانی اسقفان پیر رسماً عالمان جامعه هستند، حافظ آموزه‌هایی هستند که از طریق تیموتائوس و تیتوس از پولس دریافت کردند، آن‌ها جامعه را از خطر آموزه‌های نادرست و هرگونه کجروی یا انحرافی حفظ می‌کنند (تیتوس ۱: ۹، ۲: ۱؛ اول تیموتائوس ۴: ۱۱-۱، ۵: ۱۷). نکته دوم این‌که چون کلیسا «خانواده خدا» (Family of god) است (اول تیموتائوس ۳: ۱۵)، اسقف پیر مانند پدر خانواده مسئول خانه است. وی مسئول تقسیم اموال، مدیر و اداره‌کننده، الگوی نظم، ثبات و حافظ خانه - کلیسا - در برابر نیروهای بیرونی تجزیه‌کننده است. این نکته از این جهت اهمیت دارد که از شواهد این‌گونه برمی‌آید کلیساهای اولیه در خانه‌ها تشکیل می‌شده است (Brown, 1984: 34).

نکته بعدی اهمیت مشخصه‌ها و کیفیت‌های لازمی است که اسقف کلیسا باید از آن برخوردار باشد، این‌ها فضیلت‌های بنیادینی است که در سازمان بسته‌ای، با رنگ و بوی خانوادگی قابل درک است. از سوی دیگر اسقف به‌عنوان الگوی پدر خانواده و سرپرست امور، چهره بیرونی و وجهه مسیحیان و جامعه مسیحی است بنابراین بایستی نسبت به بقیه افراد جامعه دارای ویژگی‌های متمایزی باشد، از جمله وی باید بی‌گناه، بی‌عیب، درستکار، مقدس، خویشان‌دار باشد و متکبر یا زودجوش نباشد (تیتوس ۱: ۷-۹)، اسقف باید بتواند از پس مدیریت خانه به‌خوبی بریاید و فرزندان را مدیریت کند (تیموتائوس ۳: ۳ و ۵). وی کنترل بودجه جامعه مسیحی را بر عهده دارد و سابقه بدمستی کردن و بی‌اخلاقی وی قابل تحمل نیست (تیتوس ۱: ۷، تیموتائوس ۳: ۳). در واقع این معیارها نشان‌دهنده احترام و شأن دینی اوست: اسقف نباید بیش از یک‌بار ازدواج کرده باشد، او نباید تازه نوکیش بوده و فرزندان او باید مسیحی باشند (تیتوس ۱: ۶، تیموتائوس ۳: ۶-۲). با توجه به آنچه گذشت معلوم می‌شود که فضایل سازمانی سالمی برای روحانیون، خصوصاً مسئولان ارشد جامعه دینی لازم است؛ زیرا آن‌ها محور عمل و حفظ کلیسا هستند؛ بنابراین رسالات شبانی می‌خواهد یک مدیریت مقدس مؤثر را تعیین و تضمین کند.

در این سه رساله به مقامات کلیسایی گوناگون، بدون تعیین جایگاه و وظیفه اصلی آن‌ها اشاره شده است. خوانندگان امروزی که کتاب مقدس را می‌خوانند گمان خواهند کرد که نام‌گذاری‌های این مقامات کلیسا و نقش‌های آنان، همان نام‌ها و نقش‌هایی است که

در جهان مدرن در کلیساها وجود دارد، درحالی که این گونه نیست. مثلاً شخصی که در برخی از کلیساهای اولیه «اسقف» نامیده شده ممکن است نقشی بیشتر شبیه به آنچه امروزه در کلیسا «شماس» و یا «کشیش» می‌نامیم داشته باشد (Powell, 2009: 404)؛ بنابراین مسئولیت دقیق این مقامات و رهبران مختلف معین نشده است. از سوی دیگر با بررسی و مقایسه رسالات شبانی با دیگر رسالات پولس یک نکته بارز به چشم می‌خورد و آن این که شبان و مبلغ دو نقش متفاوت دارند که هر کدام خصوصیات و ویژگی‌های خاص خود را می‌طلبند. ممکن است با مطالعه رسالات شبانی خواننده متوجه شود که در اینجا به وجود آوردن نوکیش دغدغه پولس نیست و این رسالات هیچ قوانین و دستورات معینی برای فعالیت‌های تبلیغی فراهم نمی‌کند، اما از سوی دیگر باید توجه کرد که در میان مسیحیان، این رسالات به‌عنوان نظم مطلوب کلیسا که مناسب تمام دوره‌هاست ترویج شده است.

۷. تعالیم و آموزه‌های الهیاتی

الهیات یا خداشناسی در این رساله‌ها با حمد و ثنا و صفات متعدد خدا گرامی داشته می‌شود. به نظر می‌رسد عبارات الهیاتی در اول تیموتائوس (اول تیموتائوس ۶: ۱۶-۱۵) یک بیان مدافعانه ایمان به خدای واحد (همان ۲: ۵) در دنیای یونانی-رومی که پادشاهان همانند خدا انگاشته می‌شوند، است. رسالات شبانی یادآوری می‌کنند که تنها خداوند خالق است (اول تیموتائوس ۴: ۴) و او همه نوشته‌های مقدس را وحی کرده است (دوم تیموتائوس ۳: ۱۶). بیان الهیاتی نظام‌مند از رسالات شبانی تقریباً غیرممکن است، زیرا آن‌ها بحث نظام‌مند الهیاتی نمی‌کنند. به‌رحال مطالب مطرح شده ویژگی‌های جالب بسیاری دارند: استفاده مکرر از عنوان «نجات‌دهنده» برای خدا و مسیح (نک: اول تیموتائوس ۱: ۱، ۲: ۳ و غیره؛ دوم تیموتائوس ۱: ۱۰؛ تیتوس ۱: ۴ و غیره)، اصطلاح «تجلی» برای نخستین بار به‌صورت عنوانی تخصصی برای اولین ظهور عیسی بر زمین (دوم تیموتائوس ۱: ۱۰؛ تیتوس ۲: ۱۱) و ظهور دوباره او بکار می‌رود (نک: اول تیموتائوس ۴: ۱۶؛ دوم تیموتائوس ۴: ۱ و ۸؛ تیتوس ۲: ۱۳). در کل، این رسالات نشانگر گسترش و پیشرفت تفکر و زبان الهیاتی از محیط یهودی به‌سوی دغدغه‌های دینی مشهور دنیای یونانی‌اند. شاید بتوان گفت که سهم الهیاتی رسالات شبانی در این واقعیت است که نویسندگان آن‌ها وظیفه عملی الهیاتی را مدیریت زندگی (رفتار مسیحیان به‌عنوان شهروندان خوب) و سازمان‌دهی معقول کلیسا و روحانیون در نظر گرفته است

نه اندیشه‌های نظری، متفکرانه و یا آخرت بینی زاهدانه که در بقیه رسالات پولس شاهد آن هستیم. در همین راستا برخی محققان کتاب مقدس نیز اشاره کرده‌اند که نمی‌توان از رسالات شبانی انتظار نظریات الهیاتی گسترده‌ای مانند دیگر کتب عهد جدید را داشت. به نظر جیکوب الیاس (Jacob W. Elias) یکی از محققان کتاب مقدس: «پولس صرفاً یک الهیدان حرفه‌ای که به صورت نظام‌مند و فلسفی تفکری انتزاعی را مطرح کند نیست بلکه انسانی با ایمانی پویا و پرحرارت نسبت به عیسی است که دغدغه ایمان و مؤمنان را دارد» (Elias, 2006: 23). از اینجا باید یادآور شد که در رسالات شبانی مفهوم ایمان از طریق بحث‌های الهیاتی متفکرانه ارائه نمی‌شود بلکه با عبارات سنتی ارائه شده است. در این سه رساله «ایمان» بیشتر به معنای رضایت از ایمان است. تعبیری به صورت توصیفی از ایمان به عنوان «شناخت کامل حقیقت»، «آموزه محکم و مستدل»، «گفتار قابل اعتماد» و «این مطالب» یعنی مطالبی که تیموتائوس و تیتوس دریافت کرده‌اند، صحبت می‌کنند. از سوی دیگر نجات، مبتنی بر پذیرش امانت ایمان است که به کلیسا واگذار شده است (نک اول تیموتائوس ۲: ۶ و ۹: ۴). از منظر رسالات شبانی ساختمان‌های کلیسا مهم هستند؛ زیرا کلیسا یک اجتماع و مکانی است که خدا در آن اقامت دارد و اینکه کلیسا ستون و بنیاد راستی است بنابراین به همان اندازه دارای اهمیت هستند (اول تیموتائوس ۳: ۱۵). به عقیده بورینگ الهیاتی که رسالات پولس ارائه می‌کند نشان از تغییر یافتن آن با شرایط بعد پولسی است. مثلاً «ایمان» پویا و نیرومند پولس به ایمانی ایستا به آموزه‌های راست‌گیشی تبدیل شده است (Boring, 2012: 385). انتظار پولس از بازگشت دوم قریب‌الوقوع عیسی مسیح (Parousia) که در بقیه آثار موثق او بارز است (نک: اول قرنتیان ۴: ۵؛ دوم قرنتیان ۵: ۱۰) در رسالات شبانی دیده نمی‌شود.

رسالات شبانی درباره روح القدس سخنان اندکی دارند (اول تیموتائوس ۳: ۱۶، ۴: ۱؛ دوم تیموتائوس ۱: ۱۴؛ تیتوس ۳: ۵) و در نتیجه برخلاف اصول عیسی‌شناسی باارزش خود، روح القدس شناسی گسترده‌ای ندارد در اول تیموتائوس یک سرود عیسی‌شناسی به چشم می‌خورد (نک: اول تیموتائوس ۳: ۱۶). اصل کلیدی در عیسی‌شناسی رسالات شبانی درون‌مایه ظهور یا تجلی است. در اینجا می‌بینیم که مسیح به موقع به عنوان نجات‌دهنده ظاهر شد (دوم تیموتائوس ۱: ۱۰؛ تیتوس ۳: ۵-۴)؛ او دوباره به عنوان نجات‌دهنده و داور ظهور پیدا خواهد کرد (اول تیموتائوس ۴: ۱۶؛ دوم تیموتائوس ۴: ۱-۸). مؤمنان در میان این دو تجلی و ظهور عیسی مسیح زندگی می‌کنند. شخص

عیسی یک واسطه است (اول تیموتائوس ۲: ۶-۵). عیسی مرگ را از بین برده است و حیات و جاودانگی را روشن کرده است (دوم تیموتائوس ۱: ۱۰).

ایده حفظ میراث رسالات در برابر ایده‌ها، معلمان دروغین و افراطی از بخش‌های مهم تعلیمی رسالات شبانی است. شرایط تاریخی‌ای که رسالات شبانی در آن‌ها نوشته شده است، شامل خطر بزرگی برای شکل گرفتن مسیحیت است که نهایتاً راست دینی را معین می‌کند (Brown, 1984: 17-18). دشمنی که این توصیه‌ها در مقابله با آن‌ها بیان شده است گروه نافرمانی‌اند که با حرف‌های پوچ و اغواکننده به دنبال مباحثه و جنجال هستند (اول تیموتائوس ۶: ۴-۵، تیتوس ۳: ۹)، آن‌ها پیروان قابل توجهی هم از میان افراد مختلف با «خارش گوش‌ها (شهوات)» به دست آورده‌اند (دوم تیموتائوس ۳: ۴). رسول رسالات شبانی مانع ترویج ایده‌های جدید و متفاوت است (اول تیموتائوس ۳: ۱). در رساله تیتوس آمده است: «دهان این افراد باید بسته شود که برای سود قبیح خودشان تعالیم ناشایستی ارائه می‌کنند و خانه را آشفته می‌کنند» (تیتوس ۱: ۱۱). از بررسی متن رسالات چنین برمی‌آید که میراث پولسی در معرض این خطر است که جریان‌ات بدعت‌آمیز کل آن را از آن خود بدانند (نک: تیتوس ۱: ۱۴ و ۳: ۹). در سلوک اخلاقی، چنین جنبش‌های دینی در ظاهر اخلاقی بودند و به همراه آخرت‌شناسی افراط‌گرایانه به نسبت زاهدانه نیز بودند (اول تیموتائوس ۴: ۳ و ۸؛ با ۲۳: ۵ مقایسه کنید). شاید بتوان گفت که این زهدگرایی با تفسیری شریعت‌محورانه از عهد جدید مرتبط بوده است.

برچسب خاص آموزه‌های نادرست که در این رسالات با آن‌ها مخالفت شده پرنرنگ است اما تعیین ماهیت این آموزه‌ها دشوار است؛ آرای گوناگونی محققان برای تعیین هویت دقیق این بدعت‌گذاران دارند که به یک نتیجه واحد نرسیده است. به عنوان نمونه کومل محقق عهد جدید باور دارد که این معلمان دروغین در زمان نگارش رسالات، افرادی بی دین نبودند که علیه مسیح سخنی بگویند بلکه به مسیح ایمان داشتند اما در تفسیر سنت مسیحی دچار لغزش و خطا شدند (Kummel, 1996: 379-380). برخی دیگر به مارکیون اشاره کرده‌اند، کسی که پولس را مرجع خود می‌دانست و کتاب اصلی‌اش، آنتی‌تزا (بیهوده‌گویی‌ها و تناقض‌گویی‌های کفرآمیز)، احتمالاً مورد خطاب است (اول تیموتائوس ۶: ۲۰). ولی با بررسی بسیاری از محققان کتاب مقدس به نظر می‌رسد این آموزه‌ها عموماً شامل مخلوطی از ایده‌ها است که برخی برگرفته از محافل یهودی و برخی دیگر مربوط به جریان‌های بعدی معروف به گنوستسیزم است. از

دلایل اصلی نامشخص بودن ماهیت این آموزه‌ها این است که رسالات در واقع زمان کمتری را صرف توصیف این آموزه‌های غلط می‌کند و بیشتر به تحقیر و بی‌اعتبار کردن کسانی که این آموزه‌ها را ترویج می‌کنند می‌پردازد. از نظر رسالات مشکل این است که نه فقط چنین معلمان دروغینی وجود دارند، بلکه در کلیسا مردمی هستند که حاضرند به این آموزه‌ها و سخنان گوش بدهند (دوم تیموتائوس ۲: ۴). راهکاری که رسالات شبانی ارائه می‌دهد شامل دو مرحله است. نخست این معلمان را باید ساکت کرد (تیتوس ۱: ۱۱). دوم، جماعت‌های مسیحی باید از نفوذ این افراد محافظت شوند. یک استراتژی اولیه برای انجام این کار به نظر می‌رسد این است که رهبران برجسته و نمونه‌ای که آموزه‌های اصیل را از سنت پولسی به ارث برده‌اند انتخاب شوند تا با صدای بلند آن‌ها را اعلام کنند و آموزش دهند (اول تیموتائوس ۴: ۱۱ و ۱۶)؛ اما آنچه بسیاری از محققان باور دارند این است که با پذیرش این که رسالات دیرتر از زمان خود پولس و به دست فردی غیر از پولس نوشته شده‌اند، ما در آن‌ها هیچ‌گونه مباحثه و جدل کلامی‌ای با جزئیات میان پولس با این معلمان دروغین در متن رسالات نمی‌بینیم، مانند آنچه در رساله به کولسیان (نک: کولسیان باب دوم) مشاهده می‌کنیم (Koester, 2007: 444/ 17). مطلب مهم دیگر که باید به آن اشاره کرد این است که آموزه‌های اصلی و حقیقی به نظر می‌رسد دو شکل دارند، شکل نخست این‌ها شامل گزاره‌های اعتقادی کوتاهی است که به راحتی قابل حفظ کردن هستند و درباره ایده‌های کلیدی کلیسا و آموزه‌های مربوط به مسیح است. شکل دوم شامل دستورالعمل‌های مشخصی درباره رفتار اخلاقی است و این رفتار اخلاقی نشانه باور صحیح است. درباره معلمان دروغین آمده است: «مدعی خداشناسی‌اند، اما با کردارشان او را انکار می‌کنند. نفرت‌انگیزند و نافرمان، نامناسب برای هر کار نیکو» (تیتوس ۱: ۱۶).

از برآیند رسالات پولس خصوصاً رسالات شبانی می‌توان چنین نتیجه گرفت که رسالت در پولس تجلی کامل دارد و نه در کس دیگر. از این رو ما الهیات آموزه‌ای به ارث گذاشته شده داریم که اسقف‌های پیر، تحت نظارت تیموتائوس و تیتوس وارث آن هستند. پولس به عنوان یک رسول بی‌ظنیر الگوی مسیحیان است و تیموتائوس و تیتوس به عنوان همکاران پولس معرفی نمی‌شوند؛ بلکه از آن‌ها به عنوان «فرزندان» پولس یاد شده است، مردانی که نزد پولس آموزش دیده‌اند و کار او را ادامه خواهند داد و پولس به عنوان معیار «شناخت کامل حقیقت»، الگویی برای پیروی شدن و مرجع نظم و مقررات کلیسا معرفی می‌شود (نک: تیتوس ۱: ۴). به نظر می‌رسد دلیل این ادعا این

است که پولس در دوره‌ای از زندگی‌اش با مکاشفه مسیح به ایمان دعوت شده است و به فرمان عیسی در پی تبلیغ و گسترش پیام عیسی است و این تجربه خاص دینی او را از بقیه رسولان متمایز می‌کند (نک: اعمال رسولان باب ۹)؛ بنابراین در این رسالات خود پولس به عنوان الگوی معیار زندگی مسیحی، به خصوص برای پیشوای مسیحی، متعلق به مفهوم ایمان است؛ بنابراین موهبت ایمان که توسط «پولس» به «شبان» واگذار شده، نه تنها شامل آموزه محکم پولس است، بلکه شناخت تجربه شخصی خود او که شایسته پیروی است را نیز در بردارد (نک: دوم تیموتائوس ۳: ۱۱-۱۰). «پولس معلم ملت‌ها است» (اول تیموتائوس ۲: ۷، دوم تیموتائوس ۱: ۱۱) و «وراثتت همین تعلیم آموزه‌های محکم است» (تیتوس ۲: ۱) که به نوکیش‌ها یاد داده و اسقف‌ها بایستی این آموزه‌های محکم را همان‌گونه که او یاد داده نگاه‌دارند (نک: تیتوس ۱: ۹). تیموتائوس که شاهد این آموزه‌ها بوده توسط پولس نصیحت می‌شود که آنچه یاد گرفته و باور دارد را دنبال کند (نک: اول تیموتائوس ۴: ۱۶). چنین رویکردی در مورد آموزه‌ها و الهیات را می‌توان در سنت کلیسای کاتولیک رومی تا به امروز مشاهده کرد.

یکی از نکات مهم قابل‌بررسی درباره الهیات و آموزه‌های رسالات شبانی، رویکرد چالش‌برانگیز آن به مسئله زنان است. در این رسالات تأکید شده که به‌طور کلی زنان باید بر روی به دنیا آوردن بچه (اول تیموتائوس ۲: ۱۵)، مدیریت خانه (همان ۵: ۱۴) و فرمان‌بردار بودن نسبت به همسرانشان (همان ۲: ۱۱ و تیتوس ۲: ۵) تمرکز کنند. ممکن است برخی از زنان نیز به عنوان شماس در کلیسا خدمت کنند اما زنان اجازه ندارند که نسبت به مردان برتری و مرجعیت داشته باشند (نک: همان ۲: ۱۲). عجیب نیست که این مباحث برای بسیاری از مسیحیان مشکل‌ساز بوده و تبعیض جنسیتی به نظر می‌رسد. همچنین این دیدگاه‌ها با زبانی تند و تحکم‌آمیز بیان شده است مانند: «لیکن زن عیاش در حال حیات مرده است» (همان ۶: ۵). از گذشته دیدگاه‌های مختلفی درباره نگاه این رسالات مطرح شده است، مثلاً برخی آن را قوانینی الهی و بدون تغییر برای همه زمان‌ها می‌دانند اما برخی دیگر این‌ها را تحت تأثیر شرایط اجتماعی و بسترهای فرهنگی آن دوران محسوب می‌کنند (Powell, 2009: 409).

در زمینه اخلاق، رسالات شبانی درباره رفتار مسیحیان در بیشتر موارد به شیوه معلمان اخلاق فلسفی مشرب سخن می‌گوید. در آن دوران «دین‌داری» یا «تقوا» یک فضیلت اخلاقی بود که هرکسی باید برای آن به دست آن‌ها تلاش می‌کرد. این رسالات ارزش‌های اخلاقی مرسوم آن زمان از جمله احترام و آرزو برای حاکمیت مدنی را گسترش می‌دهند (اول تیموتائوس ۲: ۲؛ تیتوس ۳: ۱). مؤمنان باید تسلیم حاکمان و

مراجع (مقامات) چه متدین و چه سکولار باشند (تیتوس ۳: ۱). برخی محققان معتقدند که تشویق زیاد از حد رسالات شبانی به نظام اخلاقی مرسوم از این ناشی می‌شود که می‌خواستند کلیسا در جامعه یونانی-رومی اواخر قرن نخست مورد پذیرش قرار گیرد. فرهنگ آن زمان از زنان جوان انتظار داشت که صاحب فرزند شوند، آن‌ها را پرورش دهند و مطیع و خدمتگزار شوهرانشان باشند (اول تیموتائوس ۲: ۱۲ و ۱۵؛ تیتوس ۲: ۴-۵). به نظر می‌رسد حمایت این رساله‌ها از ارزش‌های اخلاقی مرسوم نمایانگر یک نوع انطباق با آن زمان است. انتظار ظهور مجدد و قریب‌الوقوع عیسی، طولانی نیست و در شرف به وقوع پیوستن است، بنابراین کلیسا ملزم بود برای حفظ موجودیت خود با جهان پیرامون هماهنگ شود (Karris, 1993: 573).

نویسنده این رسالات، مانند دیگر نویسنده‌های اوایل قرن دوم میلادی، این سازمان‌دهی و تقویت مقامات کلیسا را یک ابزار تأثیرگذار در مبارزه با بدعت‌ها می‌داند. محور یک نهاد کلیسایی مطلوب در این رسالات، مقام اسقفی سلطنتی است که البته واژه اسقف همواره به صورت مفرد بکار می‌رود (اول تیموتائوس ۳: ۲؛ تیتوس ۱: ۷)، اسقف بر یک کشیش نظارت دارد (اول تیموتائوس ۵: ۱۷-۱۹؛ تیتوس ۱: ۵) و تعدادی شماس کشیش را یاری می‌دهند (اول تیموتائوس ۳: ۷-۴ و ۱۳-۱۰؛ تیتوس ۱: ۹-۶)؛ و این دستاورد ویژه‌ای است که از پیش‌زمینه خوب مسیحی نشئت می‌گیرد (دوم تیموتائوس ۳: ۱۷-۱۴). اعطای رتبه مقدس به عنوان عمل شرعی کلیسا (اول تیموتائوس ۴: ۱۴، ۵: ۲۲) تقریباً به عنوان انتقال نیروهای دینی به این مقام در نظر گرفته می‌شوند (دوم تیموتائوس ۱: ۶) در نتیجه، چنین نیروهایی پیش‌فرض‌های این اعطای رتبه نیستند بلکه از نتایج آن هستند. وظیفه روحانیون در درجه نخست حفظ آموزه‌های صحیح و محکم به عنوان موهبت حقیقی کلیسا است (اول تیموتائوس ۴: ۶؛ دوم تیموتائوس ۱: ۱۴-۱۲، ۲: ۲) که توسط پولس به روحانیت مسیحی عطا شده باید پیروی شود (دوم تیموتائوس ۳: ۱۰). این به دو دلیل قابل توجه است: ۱. تأکید بر وظیفه آیینی مقام کلیسا (که در نظر ایگناتوس بسیار مهم است) به کلی مورد بی‌توجهی قرار می‌گیرد؛ ۲. فقط مقامات کلیسا مسئول اجرا و انتقال موهبت ایمان هستند که با رسالات اصیل پولس متفاوت است.

۸. رسالات شبانی و مسیحیان معاصر

از نگاه اجماعی، اندیشمندان بر هویت مشکوک رسالات شبانی اتفاق نظر دارند؛ یعنی آن‌ها رسالات شبانی را متون متعلق به بعد از پولس می‌دانند که بعد از مرگ وی نوشته شده‌اند. به نظر می‌رسد این رسالات بازتابی از یک نوع ساختار کلیسا، سنت و

سیاستی کاملاً متفاوت از آنچه در جوامع زمان خود پولس در جریان بوده (مانند تسالونیکیان، قرنت و کلیساهای قلات)، هستند.

امروزه با بیشتر شدن فعالیت اجتماعی زنان و جنبش‌های فمینیستی در قرن اخیر، زنان مسیحی نیز خواستار پذیرفتن نقش‌های کلیدی در اداره کلیسا هستند؛ بنابراین کلیساها درباره اینکه محدودیت‌های حضور زنان در اداره کلیسا مربوط به زمان خاص نگارش رسالات بوده یا دائمی است اختلاف نظر دارند، با توجه به آنچه گفته شد و نگاه چالش‌برانگیز رسالات شبانی به جایگاه و نقش زنان (نک: اول تیموتائوس ۷:۴). هر گروه نظرش را با توجه به تفسیر خاص خود از رسالات بیان می‌کند. همان‌گونه که از رساله دوم تیموتائوس برمی‌آید، زنان نمونه‌هایی از اندیشه‌ای هستند که همیشه اشتباه می‌کنند مگر آنکه توسط معلمان رسمی تعلیم داده شوند (نک: دوم تیموتائوس ۳: ۷-۶). این امر در نگاه انسان مدرن تبعیض جنسیتی است. به باور برخی محققان، راه‌حل در فهم شرایط انسانی دوران اناجیل به جای حذف و سانسور عبارت، کنکاش و بررسی صادقانه عبارات خصوصاً قسمت‌های چالش‌برانگیز، به جای حذف و کنار گذاشتن آنها است. نظر قطعی آقای براون به عنوان یک محقق کاتولیک این است که با حذف کردن این بخش‌ها در خواندن کتاب مقدس چیزی عاید نمی‌شود، با این کار به راحتی مردم می‌توانند بگویند که کتاب مقدس را می‌پذیرند. انسان بافراس می‌تواند با پرسش‌هایی جدی و سازنده، مردمی که هرگز این بخش‌ها را نشنیده‌اند وادارند تا شرایط فرهنگی و انسانی‌ای که کتاب مقدس در آن شکل گرفته است را بپذیرند (Brown, 1984: 44).

نگاه‌های خاصی که رسالات شبانی به موضوعات مختلف دارد چالش‌برانگیز است، در رسالات شبانی، یهودیان به عنوان افرادی شورشی، سخن‌گویان بیهوده و فریبکار معرفی شده‌اند (تیتوس ۱: ۱۰). حتی دیدگاه تبعیض جنسیتی و سنی میان پیروان یک دین (همانجا) و یا همسویی با دیدگاه برخی کافران آن زمان نسبت به ساکنان جزیره کرت: «اهل کرت همیشه دروغ‌گو، وحوش شریر، شکم‌پرست و بیکاره هستند» (تیتوس ۱: ۱۲-۱۳). در دیگر رسالات پولس ما می‌بینیم که زن و شوهر باید متقابلاً تسلیم یکدیگر باشند (افسیان ۵: ۲۱) هر دو نسبت به یکدیگر وظایفی دارند (همان ۵: ۲۵-۳۳)، ولی در رسالات شبانی تسلیم و فرمان‌برداری یک‌طرفه است و زن باید نسبت به همسرش مطیع باشد (تیتوس ۲: ۵ و اول تیموتائوس ۲: ۱۱) دیگر صحبتی از وظایف شوهر نسبت به همسرش نشده است. از دید انسان امروزی این نوع رفتار و گفتار نسبت به دیگران به خصوص کسانی که از نظر اعتقادی با ما متفاوت هستند نه عاقلانه و

نه رفتاری فرهنگی است. یکی از محققان عهد جدید نشان می‌دهد که پاسخ اولیه جامعه مسیحی به بدعت شامل سه گانه روحانیون (Clergy)، اعتقادات (Creeds) و قانون کلیسا (Canon) است. او فکر می‌کند که به نوعی هر سه مورد گفته شده را می‌توان در رسالات شبانی مشاهده کرد (Ehrman, 2007: 398-401). روحانیون: کلیسا یک ساختار اداری کنترل شده پیشرفته‌تری، با رهبرانی شناخته شده که آموزه‌های مقبول و صحیح را می‌توانند اعلام کنند است (دوم تیموتائوس ۲:۲؛ تیتوس ۱:۹). اعتقادات: کلیسا وضعیت اظهارات پذیرفته شده درباره باورها و آموزه‌ها را بر عهده دارد (نک: اول تیموتائوس ۲: ۵-۶ و ۱۶:۳؛ دوم تیموتائوس ۲: ۱۱-۱۳ و تیتوس ۲: ۱۱-۱۴). قانون کلیسا: کلیسا نوشته‌های خاصی را معتبر اعلام می‌کند و از آن‌ها به عنوان سپری در برابر ایده‌هایی خارج از متن مقدس می‌ایستد (نک: اول تیموتائوس ۴: ۱۳ و دوم تیموتائوس ۱۶:۳)؛ بنابراین رسالات شبانی در دوره‌ای سخت و خطرناک در توسعه دین مسیحی سر برآوردند که کلیسا روزبه‌روز نهادینه‌تر و معتبرتر می‌شده است. در نتیجه کلیسا سدی در برابر انحراف و از میان رفتن ایمانی بود که پولس رسول حاضر بود برای آن رنج بکشد و بمیرد. مثلاً در مکاشفه یوحنا می‌بینیم که کلیسای افسس به خاطر ایستادگی و مقابله با معلمان دروغین ستوده شده است (نک: مکاشفه ۲:۲).

دستاورد جالبی با مراجعه به سایت‌های معتبر جامعه مسیحی-کلیسایی و با مطالعه کتب نوشته شده در دهه گذشته در ارتباط با رسالات شبانی و تفاسیر آن‌ها به دست می‌آید: تعداد اندکی از خوانندگان درباره وثاقت متن رسالات شبانی آگاهی دارند و افرادی که درباره نقد تاریخی و سندیت این رسالات جستجو می‌کنند با مجموعه‌ای از تفسیرها و تحلیل‌های پیچیده و گاه متناقض تعجب برانگیز مواجه می‌شوند و درمی‌یابند که وثاقت این رسالات تا قرون وسطی مورد پذیرش بوده ولی با آغاز دوره نقد تاریخی سندیت آن‌ها زیر سؤال رفته و دانشمندان بر اینکه پولس نویسنده این رسالات نبوده تقریباً به اتفاق نظر رسیده‌اند. به عبارت دیگر چنین نتیجه‌ای تنها زمانی تعجب برانگیز است که در بررسی ما سندیت اولویت داشته باشد. اکثر خوانندگان در حقیقت همچنان به رسالات رسمی پولسی (همه ۱۳ رساله)، به عنوان منشأ و حامی التزامات ایمانی، اعتبار می‌بخشند. به طور قطع دوم تسالونیکیان متعلق به خود پولس نیست، اما وقتی که فردی اهمیت پیام این رساله را در شادی بخشی به مؤمنان، در جهان معاصر درک می‌کند، اینکه رساله از خود پولس است یا نه جایگاهی ندارد. در واقع نکته مورد تأکید این است که سندیت رسمی تمامی رسالات در نظر خوانندگانش، و رای تقسیم‌بندی معتبر یا غیر

معتبر بودن قرار می‌گیرند که هیجان یا به‌طور دقیق‌تر شورِ ایمانی جالب‌توجهی به متونی شبیه به رسالات شبانی می‌بخشد.

رسالات شبانی علی‌رغم تمامی نقدها و دقت نظرها، چه مستقیم و چه غیرمستقیم، به‌صورت اسنادی زنده در میان نسل‌های جدید خوانندگان باقی‌مانده است و منشأ اثرات گوناگونی بوده است که این نشان می‌دهد این رسالات هنوز در میان اسقف‌ها، کشیشان و نیز خوانندگانشان مورد پذیرش و مراجعه‌اند. این رسالات به‌عنوان الگویی برای ایجاد حرکت و پویایی در جامعه دینی مسیحیان امروزی مورد استناد و بررسی قرار می‌گیرد مثلاً در استرالیا از رسالات شبانی و آموزه‌های آن برای ایجاد یک الگوی الهیاتی و رفتاری در میان نسل جوان مسیحیان استرالیا استفاده شده است (Brain, 2009: 29-32). در این تحقیق ابتدا خصوصیات جوانان استرالیایی که در دهه هشتاد و نود میلادی به دنیا آمده بررسی شده و با استفاده از الگوی ایمانی و رفتاری‌ای که در رسالات پولس بخصوص رسالات شبانی برای جذب، هدایت و تربیت دینی افراد مطرح است، به ارائه راهکارهایی عملی و گام‌به‌گام برای نسل جوانی که در دنیای مدرن امروزی زندگی می‌کنند پرداخته شده است (همان: ۱۸۲-۱۸۳). از سوی دیگر رسالات شبانی سبب نوعی کارآفرینی در جامعه مسیحی و کلیسایی شده‌اند. مسیحیان این رسالات را حاوی پیام و سنت پولسی می‌دانند که باید به نسل‌های بعدی منتقل شود و انتقال این سنت از طریق ادبیات، اقتصاد و نهادهای اجتماعی نوین صورت می‌گیرد. نمونه دیگری از این مطلب در ادبیات معاصر می‌توان به اشعار پائول مالدون (Paul Muldoon) و خصوصاً شعر «سومین رساله به تیموتائوس» که در بردارنده برداشت‌هایی از رسالات پولس در قالب شعر است و در زمینه رمان، اثر «حیات از قبرستان» متعلق به گوور ویدال (Gore Vidal) در سال ۱۹۹۲ م. اشاره کرد که در قالب طنز از شخصیت‌های تیموتائوس و پولس و رفتارشان الهام گرفته و مسائل اخلاقی، سیاسی و اجتماعی را بیان کرده است (Twomey, 2009: 226-227). این رسالات در مسائل اقتصادی و اجتماعی نیز الهام‌بخش بوده و هستند؛ برای مثال «طرح تیموتائوس» که صندوق تعاونی است و با سرمایه‌گذاری در پروژه‌های نفتی و دفاعی و با رعایت اصول انجیلی، سود حاصل از آن را صرف امور خیریه و تعاونی می‌کند و در حال حاضر بیش از پانصد میلیون دلار سرمایه دارد. شعار اصلی آن‌ها در این تعاونی برگرفته از آیات ۸ و ۲۲ باب پنجم از رساله اول تیموتائوس است (همان: ۲۲۷-۲۲۹).

از دیگر تأثیرات این رسالات در میان مسیحیان امروزی می‌توان به کارکردهای آموزه‌های این رسالات برای محیط کار و فعالیت‌های اجتماعی مسیحیان اشاره کرد. به‌عنوان نمونه در یکی از این سایت‌ها^۳ که به دنبال عملی کردن آموزه‌های رسالات شبانی است، با برشمردن و مقایسه شرایط و ساختار محیط کار امروزی با فعالیت کلیسایی که برگرفته از آموزه‌های کتاب مقدس است، اصول و دستوراتی را برای کارمندان و کارفرمایان استخراج کرده است. با عمل و پیروی از این موارد می‌توان شاهد محیط کاری سالم و پویاتر، با فضایی اخلاقی و صمیمانه‌تری باشیم (Kirk, 2011). از میان موارد و دستورات گوناگونی که این سایت برشمرده است در ادامه به مواردی از آن‌ها اشاره می‌کنیم:

۱. بر اساس رساله اول تیموتائوس: «هیچ‌کس جوانی تو را حقیر نشمارد، بلکه مؤمنین را در کلام، سیرت، محبت و ایمان و عصمت نمونه باش» (اول تیموتائوس ۴:۱۲) این اصول که باید به جوانان در کار و فعالیت‌ها فرصت داد و دوم اینکه هرکسی صرف‌نظر از موقعیت شغلی یا سنی بر سازمان و فعالیت اقتصادی هر شرکتی تأثیرگذار است و می‌تواند به‌عنوان یک الگوی رفتار سازمانی بر دیگران تأثیر داشته باشد، از این آیه قابل استخراج است.

۲. صداقت و توانایی رابطه و پیوند نزدیک با افراد، ویژگی‌های کلیدی مدیریت موفق است. این اصل دیگر را بر اساس مشخصه‌های یک رهبر و مدیر کلیسا که در رساله اول تیموتائوس باب سوم و رساله تیتوس باب نخست آمده قابل برداشت است.

۳. تقریباً هر محل کاری به دنبال یک بیانیه‌ای از ارزش‌های سازمانی و شیوه‌های خوبی که می‌تواند کارایی و عملکرد سازمان را بهتر کند است. از رساله تیتوس می‌توان ارزش‌های زیر را برای یک سازمان برشمرد:

الف) احترام به همگان (تیتوس ۳:۱). مهربان و مهمان‌نواز بودن (همان ۲:۵). پرهیز از خشونت و خودسر بودن (همان ۱:۷ و ۳:۱).

ب) کف نفس و خویشتن‌داری (همان ۱:۸) و پرهیز از طمع، حسادت و نیت بد (همان ۳:۲-۳).

ج) صادق بودن با دیگران در محیط کار (همان ۱:۸)، رعایت قوانین شهری (همان ۱:۳) و رعایت حریم خصوصی و پرهیز از آسیب زدن به اموال دیگران (همان ۲:۱۰). رعایت امانت (همان ۱:۸).

د) انجام صحیح مسئولیت‌های سپرده‌شده (همان ۲: ۱۵)، رفتار حساب‌شده و سنجیده و در صورت خطا و اشتباه پذیرش توبیخ و مسئولیت خود (همان ۱: ۱۳). آموزش دیگران و تحت نظارت قرار دادن رفتار و عملکرد تازه‌کارها (همان ۲: ۲-۱۰).

۹. نتیجه‌گیری

با توجه به مجموعه بحث‌هایی که درباره رسالات شبانی، نقد آن‌ها و استدلال‌هایی که بر ضد نویسندگی پولس مطرح شد، باور داشتن اینکه این رسالات را پولس نوشته بسیار دشوار است. از فحوای این رسالات برمی‌آید که در آن زمان رهبران کلیسا احتیاج داشتند وظایفشان دقیق‌تر تعریف شود و همچنین جماعت مسیحیان و ساختار کلیسا از سوی بدعت‌گذاران که به درون کلیسا نفوذ کرده بودند و آموزه‌های گنوسی و بدعت‌آمیز را ترویج می‌دادند، تهدید به تفرقه می‌شد؛ از این رو ساختار و قوانین کلیسا باید به صورت دقیق مشخص می‌شد. عموم مؤمنان نیز نیاز به یک دستورالعمل ساده اخلاقی داشتند؛ بنابراین به نظر می‌رسد کسی که به قطعاتی از رسالات شبانی پولس دسترسی داشته و پولس را به خوبی می‌شناخته آن‌ها را بازنویسی کرده است؛ نویسنده احتمالاً یک رهبر کلیسا بوده است و برای رهبران کلیسای آسیای صغیر بعد از مرگ پولس نوشته تا پیام پولس را برای زمان و مکان خودش بازگو کند و برای این منظور از اعتبار پولس استفاده کرده است. با همه این مباحث در کلیساها از همه دسته‌ها، مبلغان، آموزگاران و مؤمنان عادی در کار خود و مطالعه کل کتاب مقدس ادامه می‌دهند و این رسالات را به عنوان متن مقدس می‌انگارند، هرچند افرادی برخی مطالب رسالات شبانی را زشت یا چالش برانگیز بدانند. با وجود این، در جهان معاصر، رسالات شبانی منشأ الهام و تأثیر بر جامعه مسیحی هستند و تأثیر رسالات شبانی بر ساختار کلیسای مسیحی، الگوی رفتاری مؤمنان، ادبیات معاصر، انجمن‌های خیریه و نقش زنان در جامعه دینی هنوز قابل توجه است.

پی‌نوشت

۱. دوم قرن‌تین، فیلیپیان، کولسیان، اول و دوم تسالونیکیان، فلیمون.

۲. این نامه در مجموعه آثار شلایرماخر به چاپ رسیده است.

3. <https://www.theologyofwork.org/new-testament/pastoral-epistles>

منابع

- ایلخانی، محمد (۱۳۷۴). *پولس*، مجله ارغنون، سال دوم، شماره ۵ و ۶ بهار و تابستان.
- کتاب مقدس (۲۰۱۴). ترجمه هزاره نو، چاپ دوم، انگلستان، انتشارات ایلام.
- کیویت، دن (۱۳۷۶). *دریای ایمان*، مترجم حسن کامشاد، چاپ اول، تهران، طرح نو.
- میریل، سی. تنی (۱۳۶۲). *معرفی عهد جدید*، مترجم ط. میکائیلیان، چاپ اول، تهران، انتشارات حیات ابدی.
- میشل، توماس (۱۳۷۷). *کلام مسیحی*، مترجم حسین توفیقی، چاپ اول، قم، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب.
- هاکس، مستر (۱۳۸۳). *قاموس کتاب مقدس*، چاپ دوم، تهران، اساطیر.

- Achtemeier, Paul J (1985). *Harper's Bible Dictionary*, San Francisco, Harper One.
- Allen, Robert (2000). *The new Penguin English Dictionary*, First Edition, UK, Penguin.
- Allison, Dale C (2005). *"Biblical Literature: New Testament"*, The Encyclopedia of Religion, Second Edition, USA, Gale.
- Boring, M. Eugene (2012). *An Introduction to the New Testament: History, Literature, Theology*, First edition, USA, Westminster John Knox Press.
- Brain, Matthew (2009). *Treasure in Jars of Clay: Towards a new Pauline Pastoral Theology of Mission to Generation Y in Australia*, First Edition, Australia, University of Notre Dame.
- Brown, S.S. Raymond E (1984). *The Churches the Apostles Left Behind*, Trade Paperback Edition, USA, Paulist Press.
- Collins, R.F (2002). *"Pastoral Epistles"*, New Catholic Encyclopedia, Vol 10, Second Edition, USA, Gale.
- Dobschutz, E.Von (1979). *"Bible In The Church"*, Encyclopedia of Religion and Ethics, UK, Scribners.
- Ehrman, Brat (2007). *The New Testament: A Historical Introduction to the Early Christian Writings*, Fourth Edition, NY, Oxford University Press.
- Elias, Jacob W (2006). *Remember the Future: The Pastoral Theology of Paul the Apostle*, First Edition, USA, Herald Press.

- Evans, Craig A (2008). *Encyclopedia of Historical Jesus*, First Edition, UK, Routledge.
- Hay, David M (1996). *"Timothy" & "Titus"*, Encyclopedia Americana, International Edition, USA, Scholastic Library Publishing inc.
- Hayes, John (1999). *Who Was Who in the Bible The Ultimate A To Z Resource Series*, USA, Thomas Nelson Publishers.
- Hooker, Morna D (2005). *Christianity The Complete Guide*, Edited By John Bowden, First Edition, NY, Continuum.
- Karris, Robert J (1993). *"The Pastoral Letters"*, The Oxford Companion To The Bible, Edited By Metzger and Coogan, UK, Oxford.
- Kirk, Alex (2011). *The Pastoral Epistles and Work*, at <https://www.theologyofwork.org/new-testament/pastoral-epistles>.
- Knight, Jonathan (2008). *Christian Origins*, First Edition, NY, T&T Clarck.
- Koester, Helmut Heinrich (2007). *"Pastoral Epistles"*, The New Encyclopaedia Britannica, Vol 17, 15th Edition, UK, Encyclopaedia Britannica.
- Kummel, Werner Georg (1996). Translate by Howard Clark Kee, *Introduction to the New Testament*, First Edition, USA, Abingdon Press.
- Mark, Edwards (2000). *The Early Christian World*, Edited by Philip F.Esler, UK, Routledge.
- McGrath, Alister E (1998). *An Introduction to Christainity*, USA, First Edition Blackwell.
- Meeks, Wayne A. (2003). *The First Urban Christians: The Social World of the Apostle Paul*, Second edition, USA, Yale University Press.
- Metzger, M (1993). *The Oxford Companion to the Bible*, Edited by Bruce and D. Coogan, First Edition, UK, Oxford University Press.
- Mounce, William D (2000). *Pastoral Epistles*, First Edition, USA, Word Biblical Commentary.
- Perkins, PHEME (2012). *Reading the New Testament: An Introduction*. Second Edition, USA, Paulist Press.
- Plummer, Alfred (1894). *The Pastoral Epistles*, London, Hodder and Stoughton.

- Powell, Mark Allan (2009). *Introducing the New Testament: A Historical, Literary, and Theological Survey*, First Edition, USA, Baker Academic.
- Schleiermacher, Friedrich (1835). *Friedrich Schleiermacher's Sämtichle Werke*, Berlin.
- The Holy Bible* (1967). King James Version, New York, The World Publishing Company.
- Twomey, Jay (2009). *Pastoral Epistles Through Centuries*, UK, Wiley-Blackwell.
- Voorst, Robert E. Van (2005). *Reading the New Testament Today*, First Edition, USA, Thomson Wadsworth.
- Zehr, Paul. M (2009). 1 - 2 Timothy, Titus (Believers Church Bible Commentary), First Edition, USA, Herald Press.